

Literatura | POESIA

Su zelaiak.
Mikel Peruarena
Susa, 2014

49.aren kronikak

SU ZELAIK izena du Mikel Peruarenaren bigarren eleberriak. Izenburuan ez da misteriorik ez joko literario-rik, existitu zen ezin egiazko errealitate bat baino. Su zelai hauek “alemanen eta frantsesen arteko No mand’s land” (85. or.) eremua dira, non ez den “ez oterik, ez iratzerik, ez deus. Lurra, harriak eta lohia baizik ez, guzia kainoi ukaldika itzulipurdikatua eta zulatua, lohi, putzu handiekin arteka” (85. or.).

1914. urtean kokatzen gaitu eleberriak, “sarraskien aroa inauguratu” zen urtean hain zuzen ere. Horrela baieztatzen du lehen partea abiatzen duen Eric Hobsbawnen aipuak. Baiona eta ingurueta 21-48 urte bitarteko gizonen Infanteriako 49. Erreximenduko konpainian aurkezteko agindua jaso dute. “Baiones zintzo orok nahi duen gisaz, Frantziaren alde hiltzeko” (61.or.) ordua heldu zaie eta beraz, denek bat eginik, ez da gehio xuri-gorri bereizketarik. Horien artean topatzen dira narrazioan zehar hurbi-letik ezagutuko ditugun zenbait pertsonaia: Etien Bonnat, Manex Donetx, Battitta Garat eta Filipe Luro, poliki-poliki bidean galduko direnak.

49. erreximenduaren ibilerarekin soldaduek bizi duten gerraren krudelkeria, miseria, gosea, hotza, traizioa, gorpu txikituak eta abar gordinki deskribatzen dira, Jacques Tardiren ilustrazioak gogora ekarritik. Verdun, “etenik gabe aitzinatzen eta gibelatzen

den su infinitu bat” (167. or.) astebetean 158 lagun-
nen heriotza eragin zuena. Argona, Verdunetik bizi-
rik atera direnentzat gerraren antzik ez duten joste-
tak dira bertako suak, Craonneko bataila eta,
noizean behin, hata berreskuratzeko Bienville ize-
neko ingurua, su lerrotik urrun dagoena.

Funtsean, gerraren egunekoaren kronika da Perua-
renak eskaini duena. Euskal literaturan ohikoa ez den
gerra bati heltzea izan daiteke idazlearen ekarpen
azpimarragarria, baina hortaz gairik ez diot deus
berezirik aurkitu. Bestalde, Ipar Euskal Herriko ere-
muan txertatutako narrazioa izanik ulergarria da
nafar-lapurteran idatzi izana, baina sinesgarritasun
maila aldetik onuragarria bada ere, ohituta ez dagoe-
nari irakurketa astuna suerta dakioko.

Pasarte interesgarriak ere aurkitzen ditugu, eszena
patetiko eta izugarri bortitzak deskribatzen dituzte-
nak. Hala nola, frantses eta aleman bat gorpu xehetu
baten aurrean aurkitzen direnean eta, sufritu dituen
mutillazioei erreparatuta, zein alderdiri dagokion gor-
pua lurperatzea erabaki behar dutenean. Azkenik, ale-
manak paper bat luzatuko dio frantsesari bere helbi-
dearekin, “nehoiz gerla bururatuko
balitz, Alemaniarat behar zitzaiola bisi-
tan joan” (89. or.) gaineratuz. ■

Saioa Ruiz

1.711

Enpresa berri

Zuri esker
1.711 enpresa berri sortu dira Gipuzkoan.

Gipuzkoa berria egiten ari gara.
Solidarioagoa. Iraunkorragoa. Justuagoa.